

роботою здатні впоратися тільки спеціально навчені собаки. Ця унікальна та інноваційна програма з використанням різних технологій покликана допомогти союзникам по НАТО в запобіганні терактів, таких, які відбулися на громадському транспорті в Лондоні, Мадриді, Брюсселі в годину пік. Недавній приклад, це коли 3 квітня 2017 року на перегоні Санкт-Петербурзького метрополітену стався теракт, який можна було попередити завдяки цій системі, адже система STANDEX вже була успішно випробувана в метро одного з європейських міст. Вважаємо, що нашому місті, яке також має метрополітен, слід активізувати зусилля в рамках Комісії Україна-НАТО щодо офіційного запуску проекту STANDEX. Існують, звичайно, й інші проекти.

Таким чином, слід наголосити на двох позиціях:

по-перше, життєво необхідно, особливо для «критичних» областей, які знаходяться на невеликій відстані від лінії розмежування та зони бойових дій, розвивати форми взаємодії з НАТО на регіональному рівні у сфері забезпечення прав людини та громадянина;

по-друге, Дніпропетровська область, зокрема органи місцевої виконавчої влади, правоохоронні органи міста та області, безпосередньо Університет внутрішніх справ можуть стати локомотивом щодо просування ідей НАТО, впровадження стандартів Альянсу з метою підтримання миру, територіальної цілісності країни, попередження можливих проявів насильства та в кінцевому рахунку підвищення рівня забезпечення прав людини та громадянина в Україні.

Візниця Юрій Васильович,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат соціологічних наук, доцент
Гузенко Ольга Олександрівна,
студентка
(Криворізький факультет
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМА ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄС І НАТО

Актуальність даної проблеми обумовлена перетворенням безпекових проблем на фактор безпосередньої загрози українській державності і суверенітету через російську агресію на півдні та сході України та інспіровані Москвою сепаратистські загрози. Державотворення, підвищення рівня соціального забезпечення, економічна незалежність, приведення державних стандартів відповідно до міжнародних є важливою складовою процесу інтеграції України в Європейський Союз і НАТО.

Питання інтеграції України в Європейський Союз і НАТО не є предметом дискусії, а є предметом часу й результатом виконання всіх поставлених

перед українською державою завдань, вважають в українському Міністерстві закордонних справ.

Україна сподівається в перспективі стати членом ЄС, однак сам Євросоюз поки такої перспективи не бачить і пропонує державі різні формати співробітництва, що виключають вступ [1].

Влада невідступно вважає, що Україна має також ряд абсолютно прагматичних мотивів прагнути до повноцінного членства в ЄС і НАТО. По-перше, ЄС і НАТО для України – це перевірені часом стандарти демократії, прав людини, життєвого рівня, соціального захисту, які ми прагнемо впровадити в себе.

По-друге, посилення глобалізаційних тенденцій у світі не залишає ніякого шансу на повноцінне життя. Майбутнє стоїть саме за регіональними об'єднаннями, яким буде легше долати негативні явища економічного й політичного характеру. По-третє, актуальним для України є питання гарантій безпеки, яку неможливо забезпечити поза форматом євроатлантичного простору [1].

Однак мета вступу України у вищезгадані інтеграційні об'єднання є не тільки прямо егоїстичною, але й абсолютно логічним наслідком того, що Україна більше не може самостійно справлятися з безупинними труднощами. Україна прагне до вступу в ЄС і НАТО лише для того, щоб забезпечити собі страховку на випадок неможливості самостійного керування. При цьому уряд України повинен чітко усвідомлювати те, що вступ у ЄС і НАТО – це не тільки гарантія захищеності, але й покладання на українські плечі багатьох зобов'язань. Крім того, що Україна робить для того, щоб вступити в ці об'єднання, вона зобов'язана буде підтримувати свою економічну, політичну й соціальну ситуацію на належному рівні. Можливо, хоча б це змусить уряд замислитися про те, у якому небагатообіцяючому положенні ми перебуваємо на даний момент.

Безумовно, вступ у ЄС – це правильний крок на шляху до процвітання країни. Просто так Україну ніхто не прийме в це об'єднання, для цього повинні бути підстави, й Україна повинна довести, що вона дійсно гідна називатися членом ЄС, забезпечивши внутрішній порядок, єдність влади, стабільність економіки.

Питання про вступ у НАТО, у свою чергу, досить спірне. Існують як переваги, так і істотні недоліки.

Серед переваг вступу України в НАТО є такі:

1. Надання гарантій безпеки, відповідно до яких напад на Україну означає напад на всіх членів НАТО (сьогодні, без України, в НАТО входять 26 країн).

2. Надання «ядерних гарантій», відповідно до яких напад на Україну з використанням ядерної, хімічної або бактеріологічної зброї буде означати адекватну відповідь із боку ядерних держав – членів НАТО (США, Великобританія, Франція).

3. Вступ у НАТО дуже суттєво знижує ризик війни проти України. Особливо з боку таких агресивних держав як Росія. Україна є стратегічно важли-

вою, на відміну від нейтральних Фінляндії й Швеції. Геостратегічні переваги, які дають контроль над Україною, можуть для потенційного агресора переважити ризик, який буде супроводжувати агресію проти України.

4. Україна в результаті вступу в НАТО зміцнить свою політичну незалежність. Захищеність від зовнішнього втручання у внутрішні справи України й політичний процес в Україні іноземних держав (насамперед, не членів НАТО) відповідно до стандартів внутрішньої безпеки НАТО.

5. НАТО не вимагає розміщення на території України своїх військових баз у відповідь на членство. Україна має достатній військового, людський і технологічний потенціал, щоб гарантувати безпеку, використовуючи лише політичний «дах» НАТО і маючи за спиною лише теоретичну можливість підтримки з боку 26 держав членів НАТО у воєнний час.

Тому вступ України в НАТО буде «на папері», без створення більших нових військових баз біля кордонів із Росією, про що потрібно говорити окремо, що може зняти напругу з Москвою.

6. Абсолютна ліквідація можливості зовнішньополітичних провокацій проти України з боку Росії.

7. В результаті вступу в НАТО Україна зміцнить свою територіальну цілісність. Сепаратизм, у тому числі в Донбасі, втратить силові основи для своєї можливої реалізації. Сепаратисти будуть змушені враховувати реальність і пристосовуватися до життя в єдиній, незалежній Україні.

8. Вступ у НАТО буде означати остаточний вихід України з-під впливу Москви й ліквідацію його поновлення в майбутньому. Росія це розуміє й тому буде змушена налагоджувати рівні партнерські відносини з Україною, як це вона робить із членами НАТО в Східній Європі – Угорщиною, Чехією, при цьому маючи стратегічних партнерів у Західній Європі із числа членів НАТО – Німеччину, а також Францію й Італію.

9. Відносно невелика вартість вступу – оскільки ні для НАТО, ні для України немає необхідності розміщати на території України іноземні війська.

Досвід вступу в НАТО країн Східної Європи говорить про те, що цей вступ може бути дуже дешевим. НАТО дозволяє гарантувати надійну безпеку за невеликі гроші, за які Україна ніколи б не мала такого рівня безпеки, як за умови членства в НАТО, навіть якби витратила на оборону увесь свій бюджет.

10. НАТО не вимагає масового переозброєння східноєвропейських армій. НАТО також не вимагає закупівлі своїми членами озброєння виробництва країн-членів НАТО. Кожна країна має право на свій розсуд вирішувати, яке озброєння й чийого виробництва закуповувати для своїх збройних сил.

Українське озброєння радянського виробництва не стане проблемою при вступі в НАТО. Не тільки нові члени НАТО, але й така розвинена країна, як Німеччина, продовжують використовувати колишнє радянське озброєння (Німеччина – літаки МіГ-29, які були на озброєнні ще в НДР).

11. НАТО не вимагає від своїх членів призупинення військово-технічного співробітництва з іншими державами, зокрема з Росією, таке співробітництво роблять із Росією Німеччина, Італія.

12. Різке збільшення іноземних інвестицій після вступу України в НАТО, оскільки безпека пов'язана з економікою, наприклад, для Польщі, Чехії й Угорщини – приплив іноземних інвестицій за рік після заяви про вступ у НАТО збільшився в 3,5 рази, для Румунії – на 141 %.

13. Інвестиції із країн НАТО в Україну, на відміну від інвестицій Росії, є легальними. Згідно з дослідженнями організації «Транспаренсі Інтернешнл», серед 20 найменш корумпованих держав світу є держави – члени НАТО.

14. Вступ у НАТО означає нові можливості для конкурентоспроможних оборонних виробництв. Від вступу в НАТО програли не високотехнологічні оборонні комплекси у Словаччині. А виграли – високотехнологічні, у першу чергу, у Польщі, частково в Чехії.

Конкурентною перевагою України є високотехнологічний ВПК, а також здатність України до створення в замкнених циклах деяких конкурентоспроможних на світовому ринку зразків озброєння, у таких сферах як літакобудування, танкобудування, суднобудування, а також ракетобудування й системи протиповітряної й протиракетної оборони.

15. Вступ у НАТО пов'язаний з поліпшенням клімату для здійснення підприємницької діяльності в Україні, зокрема й з поліпшенням міжнародного інвестиційного іміджу України.

У результаті вступу в НАТО Україна в очах міжнародних інвесторів втрачає статус «пострадянської країни», з усім набором стереотипних для інвесторів штампів – корупцією, злочинністю і т.д.

Західні інвестори вважають, що членство в західних інституціях, зокрема НАТО і ЄС, сприяє стандартизації економічних правил, що для них дуже важливо.

16. Членство в НАТО різко поліпшить перспективи вступу України в ЄС.

17. У НАТО є ряд «авторитетних» членів. Крім США – це Британія, Франція, Німеччина, Туреччина. Виходячи з потенціалу й значення України для безпеки Європи, Україна, завдяки вступу в НАТО, цілком може стати в один ряд впливу й значення із цими країнами, «перестрибнувши» відразу кілька сходинок, для подолання яких потрібні десятиліття.

18. Вступ у НАТО дозволить Україні зміцнитися й набратися сил у відносно «теплих», сприятливих геополітичних умовах [3].

Поряд із цими досить багатообіцяючими перевагами є також недоліки:

1. Основний недолік приєднання України до НАТО полягає в тому, що для цього необхідно просто дуже багато чого зробити й, по суті, навести порядок у державі. Тобто комплексна трансформація держави в напрямку наближення її до стандартів розвинених демократій, впровадження в систему державного керування принципів прозорості й відповідальності, сприяння росту ролі неурядового сектора в суспільному житті, модернізація економіки і її детінізація, впровадження нових технологій і пошук нових ринків збуту для української продукції, налагодження й розширення взаємовигідного економічного співробітництва з найбільшою кількістю країн – усе це вимагає величезних зусиль, послідовності дій і щоденної кропіткої роботи [2].

2. Демократичні перетворення українського суспільства, удосконалення системи державного адміністрування, підйом вітчизняної економіки, професіоналізація нашої армії, на шляху до НАТО є, безумовно, позитивними процесами, хоча вони відбуваються повільно, складно, навіть боляче й на деяких етапах можуть трактуватися неоднозначно [2].

3. Значно ускладниться економічний тиск на Україну з боку Росії, у тому числі й енергетичне, з врахуванням можливої негативної реакції на такий тиск 26 впливових країн, що перебувають у союзі з Україною [3].

Невступ України в НАТО буде сприяти маргіналізації України, витисненню її на периферію міжнародної політики й це обумовить її влучення під зовнішні впливи [3].

Оцінка можливих негативних наслідків будь-якого розв'язку повинна співвідноситися з його перевагами. У цьому зв'язку переваг від членства України в НАТО значно більше, ніж потенційних втрат. Про це свідчить, принаймні, досвід 9 країн Центральної й Східної Європи, які стали членами Альянсу за останні роки.

Підготовка України до членства в НАТО має глибоке цивілізаційне значення. Цей процес є, насамперед, таким, що виступає фактором для досягнення Україною високих демократичних, соціально-економічних і оборонних стандартів, які діють у країнах-членах НАТО. Як показує історія, кількість членів цієї Організації постійно збільшується. На сучасному етапі на шляху до членства в Альянсі перебуває ряд балканських країн і Грузія. При цьому жодна із зазначених країн не жалкує про це, а старі країни-члени не порушують питання щодо виходу з НАТО [2].

В Україні й сьогодні відносини з НАТО досить міцні, так що в доступній для огляду перспективі в неї більше шансів вступити в Північноатлантичний, ніж Європейський Союз.

Кроки, які повинна зробити Україна для прийняття в НАТО, полегшать їй і вступ у Європейський Союз. Хоча критерії членства в ЄС більш строгі, ніж членства в НАТО, у них є цілий ряд загальних елементів, хоча й формально ніде не закріплених [4].

Хоча Україна вважає НАТО євроінтеграційним паліативом ЄС, історія дає підставу вважати, що членство в першій організації – це етап на шляху влучення в другу. Так, всупереч очікуванням, держави Центральної Європи вступили в НАТО до того, як приєдналися до Євросоюзу, і цей факт доводить, що стратегічно членство в НАТО й членство в ЄС – речі тісно взаємозалежні. Якщо членство в НАТО для України є завданням середньострокової перспективи, то членство в ЄС – довгострокової, і це, може бути, єдина різниця [4].

Крім здійснення важливих соціально-економічних і військових реформ владі України треба буде розв'язати для цього й ряд проблем політичних [4]. А влада на сьогодні не демонструє готовності до урегулювання цих питань.

Членство в НАТО принесе Україні можливість відкриття нових обріїв, буде сприяти інтенсивному розвитку нових галузей промисловості, зміцненню колишніх, створення робочих місць, гарантії безпеки, можливості залу-

чення іноземних інвестицій, рятування України від ярлика «пострадянської країни», полегшить вступ у ЄС. Російська агресія проти України, анексія Криму, спалах сепаратизму, інспірований Росією на Донбасі, різко змінив суспільні настрої в українському суспільстві щодо необхідності вступу України до НАТО. Разом з тим ці обставини зробили явними для багатьох як в політикумі, так і в громадських кругах країн НАТО всю складність і серйозність можливості інтеграції України в НАТО. Зважаючи на категоричну позицію Москви щодо українських перспектив вступу в НАТО, є відчутна можливість спроб позаукраїнських домовленостей по лінії НАТО – Росія по блокуванню можливостей української інтеграції. Перед українським керівництвом, всім суспільством стоїть дуже масштабна задача максимізувати стратегічні переваги для України в цих складних геополітичних умовах. Як здається, вступ до НАТО слід розглядати не як самоціль. Розіграш варіанта можливої повної інтеграції перш за все це засіб досягнення стратегічної мети, а саме – забезпечення надійного рівня безпеки, територіальної цілісності і захисту суверенітету. Чим ближче Україна наблизиться до готовності до Північноатлантичної інтеграції, тим сильнішою буде виглядати її позиція в напрямку досягнення власної безпеки.

1. Интеграция Украины в ЕС и НАТО является возвращением в Европу. URL: http://www.ua.rian.ru/ukraine_news/20080718/77965927.html

2. Недостатки членства в НАТО. URL: <http://ukraine-nato.ukrinform.ua/ru/nato/imperfection/>

3. Преимущества вступления в НАТО. URL: http://www.lukyanchenko.donetsk.ua/forum/forum_read.php?f=26&id=26440

4. Волчук Р. Украина и Европейский Союз. URL: <http://www.voanews.com/russian/archive/2005-12/2005-12-26-voa6.cfm>

Філянiна Людмила Анатолiївна,
доцент кафедри теорiї
та iсторiї держави i права
Днiпропетровського державного
унiверситету внутрiшнiх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН НАТО – УКРАЇНА

Осмилення проблеми війни та миру, співвідношення права і сили у міжнародних відносинах цікавило людство майже з часів заснування перших держав. Однією зі спроб держав вирішити питання забезпечення міжнародного миру та безпеки було скликання Першої гаазької конференції миру в 1899 р., на якій вперше, застосовуючи можливості багатосторонньої дипломатії, держави намагалися пов'язати питання масового роззброєння із проблемою забезпечення миру. Але, на жаль, дана конференція не досягала своєї